

Eduskunnan ympäristövaliokunta
YmV@eduskunta.fi

Eduskunnan lausuntopyyntö 10.2.2021, U 7/2021 vp / Asiantuntijapyyntö

Lausunto U 7/2021 Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi (akkuasetus)

Eduskunnan ympäristövaliokunta on pyytänyt Pirkanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselta (ELY-keskus) lausuntoa Valtioneuvoston kirjelmästä eduskunnalle ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi (akkuasetus). Määräaika kirjallisen lausunnon antamiselle on 15.2.2021 klo 14:00.

Pirkanmaan ELY-keskus kiittää eduskunnan ympäristövaliokuntaa mahdollisuudesta antaa lausuntonsa asiassa sekä mainitsee, että Pirkanmaan ELY-keskusta on kuultu myös U-kirjeen työstämisen yhteydessä. Valmistellussa U-kirjeessä on nostettu yleisellä tasolla myös Pirkanmaan ELY-keskuksen kannalta merkittäviä asioita esille.

Pääasiassa myös akkuasetusehdotus on yleisesti ottaen kannatettava. Pirkanmaan ELY-keskus haluaa kuitenkin nostaa tässä lausunnossa muutamia asioita liittyen akkuasetukseen jätehuollon tuottajavastuun valvovan viranomaisen näkökulmasta. Lausuttavat asiat liittyvät pääasiassa asetusehdotuksen kappaleeseen 7.

Pirkanmaan ELY-keskus lausuu akkuasetusehdotukseen ja U-kirjeeseen liittyen seuraavaa:

Akkuasetusehdotuksen artiklan 47(13) mukaisesti jätedirektiivin 2008/98/EY 8 ja 8 a artiklaa ei sovellettaisi akkuihin. Lisäksi asetusehdotuksen selostusosassa kohdassa 77 (s. 39) mainitaan, että tässä asetuksessa olisi säädettävä akkuja koskevasta laajennetusta tuottajavastuusta kattavasti, minkä vuoksi direktiivissä 2008/98/EY vahvistettuja sääntöjä laajennetun tuottajavastuun järjestelmistä ei pitäisi soveltaa akkuihin. Edellä mainittujen asioiden lisäksi ehdotuksessa annetut määritelmät (mm. valtuutettu edustaja, maahantuoja, tuottaja, jakelija) poikkeavat jätedirektiivissä, sähkö- ja elektroniikkalaitedirektiivissä sekä esimerkiksi Suomen kansallisessa lainsäädännössä esitetyistä määritelmistä.

Pirkanmaan ELY-keskus on huolissaan siitä, että akkuasetusehdotuksen mukaisesti akkujen tuottajavastuualo erotettaisiin muista tuottajavastuualoista. Useassa tapauksessa sekä tuottajat että tuottajayhteisöt voivat olla tuottajavastuullisia tai hoitavat tuottajavastuunvelvoitteita tuottajien puolesta useamman alan osalta

(esimerkiksi akut, sähkölaitteet ja pakkaukset). Erottamalla akkujen osalta määritelmät sekä lakisääteiset vaatimukset jätedirektiivistä ja muista tuottajavastuualoista, tuodaan tuottajille ja tuottajayhteisöille toisistaan poikkeavia vaatimuksia ja velvollisuuksia. Useampaan eri lakiin säädetty toisistaan poikkeavat säädökset ja vaatimukset saattavat olla erityisen raskaita varsinkin pienille ja keskisuurille yrityksille luoden näin myös epätasa-arvoa markkinoille. Tämä saattaa hankaloittaa myös useammasta alasta vastaavien tuottajayhteisöjen toimintaa. Toisistaan poikkeavat määritelmät ja velvollisuudet lisäävät myös vapaamatkustamista.

Euroopan unionin jätedirektiivi päivitettiin vain muutama vuosi sitten. Sen 8 ja 8a artikloissa säädettiin aikaisempaa tarkemmin tuottajien ja tuottajayhteisön toiminnan vaatimuksista. Direktiiviä ei useassa jäsenmaassa ole vielä kokonaisuudessaan viety kansalliseen lainsäädäntöön. Pirkanmaan ELY-keskus valvovana viranomaisena katsoo, että näiden yhdenmukaisten vaatimusten tulisi koskea akkuja kuitenkin myös jatkossa. Tämän perusteella olisi kannatettavaa, että akkuasetuksessa viitattaisiin tuottajavastuujärjestelmien ja niiden perustamisen ja määritelmien osalta jätedirektiivin (2008/98/EY) artikloihin 8 ja 8a. Akkujen erottaminen jätedirektiivistä tarkoittaa myös sitä, että säädöksiä päivittyessä tuottajavastuualat saattavat erkaantua yhä enemmän toisistaan.

Nykyinen akku- ja paristodirektiivi (2006/66/EY) pohjautuu oikeusperustaltaan sekä sisämarkkinoihin että ympäristöön. Pirkanmaan ELY-keskus katsoo, että yhtenä ratkaisuna voisi olla samalla ongelmattomaksi osoittautuneella kaksoisperustalla jatkettaisiin myös tulevaisuudessa siten, että jätehuollon osalta pysyttäisiin ympäristöperustassa ja tuotteisiin liittyvät säännökset pohjautuisivat sisämarkkinaperustaan. Jätedirektiivin 2008/98/EY 8 ja 8a artiklat sekä oikeudellinen kaksoisperusta mahdollistaisivat helpommin sen, että jo toiminnassa olevat kansalliset jätehuoltojärjestelmät saisi helpommin mukautettua uuteen lainsäädäntöön. Lisäksi näin pystyttäisiin pitämään tuottajavastuualat keskenään yhdenmukaisempina.

Jos asetusehdotuksessa halutaan antaa akkualaan muista tuottajavastuualoista poikkeavia määritelmiä, niin eroavien määritelmien osalta vaihtoehtoisesti kannattaisi harkita kokonaan eri termien käyttämistä sekaannusten välttämiseksi ja vastuiden yksiselitteiseksi kohdentamiseksi.

Pirkanmaan ELY-keskus pitää tärkeänä, että akkuasetusehdotuksessa esitetyt akkutyyppit olisi määritelty mahdollisimman tarkasti.

Akkuasetusehdotuksessa ei ole erikseen määritelty tahoja, jotka voivat perustaa tuottajayhteisön. Suomessa tuottajavastuujärjestelmää on alusta lähtien rakennettu sillä periaatteella, että vain tuottajat voivat perustaa tuottajayhteisöjä ja että tuottajayhteisön perustamisessa tulee olla mukana useampia tahoja. Rajaamalla perustajat vain tuottajiin voidaan varmistua siltä, että kolmannet osapuolet, jotka haluavat hyötyä ainoastaan positiivisen arvon omaavista jätteistä, jäävät järjestelmän ulkopuolelle, elleivät he toimi tuottajien kanssa yhteistyössä.

15.2.2021

Pirkanmaan ELY-keskus pitää myös tärkeänä sitä, että akkuasetusehdotuksen artikloissa 49(4), 50(6), 52, 53(2) ja 54 esitetty mahdollisuus käytöstä poistettujen akkujen luovuttamisesta kolmansille luvanvaraisille tahoille säädettäisiin niin, että tämä onnistuu ainoastaan, jos kyseessä olevat tahot ovat yhteistoiminnassa kyseisen alan tuottajien kanssa. Ehdotuksessa annetaan tiukat vaatimukset kattavan, toimivan ja turvallisen keräysverkon järjestämiseksi. Olisi kannatettavaa, että tuottajille suotaisiin velvollisuuden lisäksi myös ensisijainen oikeus järjestää käytöstä poistettujen tuotteiden keräys ja jätehuolto. Tämä saattaisi lisätä myös keräysasteita, kun kaikki keräys tehtäisiin yhteistoiminnassa tuottajien kanssa ja raportointivelvoitteet olisivat selkeämmät.

Muilta osin Pirkanmaan ELY-keskuksessa ei ole lausuttavaa asetuserinnoksesta. Pirkanmaan ELY-keskus suhtautuu kuitenkin varauksella siihen, että tuottajavastuun olennaisesti liittyvien asioiden osalta komissiolle siirrettäisiin laaja säädösvalta.

Asiakirjan hyväksyntä

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty viraston sähköisessä asianhallintajärjestelmässä. Asian on esitellyt Ylitarkastaja Matti Lenkkeri ja ratkaissut Yksikönpäällikkö Ari Nygrén.

Tämä asiakirja KEHA/1160/2021 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument KEHA/1160/2021 har godkänts elektroniskt

Esittelijä Lenkkeri Matti 15.02.2021 12:31

Hyväksyjä Nygren Ari 15.02.2021 12:34